

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Земельні ресурси Волинської області

підготовки _____ **магістра** _____
(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **106 Географія** _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Регіональний розвиток і просторове
планування _____
(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус вибіркового освітнього компонента «ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ» підготовки магістра галузі знань 10 Природничі науки за освітньою програмою «Регіональний розвиток і просторове планування».

Розробник: Чижевська Л.Т., к.г.н., доц. кафедри фізичної географії

Погоджено

Гарант освітньо-професійної / освітньо-наукової / освітньо-творчої програми:

Пугач С. О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри:

Фесюк О. В.

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 106 Географія Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування	Вибірковий
Загальна кількість годин – 120 Кількість кредитів – 4		Рік підготовки – 2
		Семестр – 1
		Лекції – 10 год.
		Практичні – 14 год.
ІНДЗ: немає	Магістр	Самостійна робота – 88 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 106 Географія Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування	Вибірковий
Загальна кількість годин – 120 Кількість кредитів – 4		Рік підготовки – 2
		Семестр – 1
		Лекції – 4 год.
		Практичні – 6 год.
ІНДЗ: немає	Магістр	Самостійна робота – 96 год.
		Консультації – 14 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

Інформація про викладача

Викладач: Чижевська Лариса Тарасівна, кандидат географічних наук, доцент

Контактна інформація викладача:

Телефон 066 38 26 288

Електронна пошта: chyzevska.larisa@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Банкова, 9, корпус С ВНУ імені Лесі Українки.

Кафедра – фізичної географії.

Факультет – географічний.

Анотація

Освітній компонент «Земельні ресурси Волинської області» складений відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування» підготовки магістра галузі знань 10 Природничі науки спеціальності 106 Географія. ОК належить до переліку вибіркових, забезпечує професійний розвиток здобувачів освіти та спрямований на формування у них компетентностей щодо структури й особливостей земельних ресурсів у межах територіальних громад, напрямків їх використання, специфіки антропогенного навантаження, стійкості у відповідних умовах, динаміки, прояву деградаційних процесів. Під час вивчення ОК магістри оволодівають методами оцінки якості земельних ресурсів територіальних громад, принципами їх раціонального використання, визначають напрямки оптимізації землекористування у межах громад, обґрунтовують перспективи здійснення охорони земель в сучасних умовах. Задля успішного набуття знань студенти знайомляться із теоретико-методологічними засадами використання земель, з'ясовують передумови формування дисципліни, виявляють етапи її становлення, аналізують проблеми поняттєво-термінологічного апарату.

Пререквізити

Здобувачі повинні мати загальні знання з географії та інших наук про Землю, зокрема ґрунтознавства з основами географії ґрунтів, інформаційних технологій та ГІС.

Постреквізити

Освітній компонент є теоретико-методичним базисом для подальшого вивчення фізико-географічних та економіко-географічних дисциплін. Загалом, володіння прийомами та навичками, здобутими в ході вивчення даного ОК допоможе у подальшому навчанні та майбутній професійній діяльності. З огляду на це, пропонований освітній компонент є актуальним і потребує на особливе ставлення з боку студентської молоді.

Мета й завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента «Земельні ресурси Волинської області» – формування у здобувачів освіти системи знань про сучасний стан, структуру, особливості використання, передумови погіршення якості ґрунтів у межах територіальних громад Волинської області, наслідки втрати родючості та екологічної стабільності останніх, а також отримання практичних навичок щодо запобігання й захисту ґрунтів від різних видів деградацій.

Основні завдання освітнього компонента «Земельні ресурси Волинської області»:

- розуміння теоретичних аспектів сучасного процесу використання земельних ресурсів, методології відповідних досліджень, проблем ґрунтових систем;
- дослідження здобутків провідних ґрунтознавчих наукових шкіл у галузі використання та охорони земельних ресурсів;

- встановлення ролі генетичних властивостей та ознак ґрунту у формуванні їх сучасного стану;
- виявлення особливостей використання земель у межах територіальних громад Волинської області, врахування вимог щодо їх якості, передумов формування та практичного значення родючості земель, дослідження сутності ґрунтово-екологічної стійкості;
- вивчення видів, причин та наслідків ґрунтових деградацій, історії їх дослідження та особливостей прояву у межах Волинської області.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні

знати:

- структуру земельних ресурсів у межах територіальних громад, їх походження та поширення;
- особливості використання земель на різних етапах розвитку діяльності людини в межах досліджуваної території;
- методи дослідження земельно-ресурсного потенціалу територіальних громад та наслідків різних видів їх використання;
- економічні та правові механізми регулювання процесу землекористування у межах територіальних громад;

вміти:

- аналізувати якість земель у межах територіальних громад Волинської області, виявляти напрямки його використання на сучасному етапі та в перспективі, застосовувати з цією метою загальнонаукову та спеціальну методологію;
- оцінювати ефективність використання земельно-ресурсного потенціалу територіальних громад і відповідність цього процесу принципам раціонального природокористування та охорони природи;
- виявляти наслідки використання земельних ресурсів, їх прояв на сучасному етапі та прогнозувати ймовірне загострення в майбутньому;
- аналізувати різноманіття техногенних впливів на землі та види забруднення (використання мінеральних добрив і пестицидів, джерела надходження та особливості поведінки у ґрунті важких металів, радіонуклідів, органічних сполук);
- виявляти найважливіші закономірності, чинники, які мають вплив на розвиток ерозійних процесів та їх реалізацію в межах різних природних зон Волинської області, розраховувати ймовірність прояву ерозійної небезпеки;
- встановлювати особливості прояву несприятливих процесів у ґрунтах Волинської області, а саме кислотності, мікробної деградації, забруднення, дегуміфікації та агрофізичної деградації;
- виявляти передумови формування порушених земель, класифікувати техногенні форми рельєфу, визначати етапи та напрямки рекультивації земель;
- аналізувати наслідки недотримання сівозмін як основної причини «ґрунтовтоми»;
- обґрунтовувати передумови проведення меліоративних робіт,

- проводити дослідження видів їх наслідків у межах Волинської області;
- розуміти природні закони землеробства, особливості відтворення родючості ґрунтів;
 - формувати уявлення про принципи ґрунтозахисної системи землеробства;
 - здійснювати підбір показників для обчислення коефіцієнта екологічної стійкості ґрунтів;
 - оцінювати дози внесення мінеральних добрив у ґрунт під сільськогосподарську культуру з врахуванням вмісту діючої речовини;
 - визначати посівну придатність насіння на основі розрахунку показників його чистоти та схожості;
 - складати ротаційні таблиці висівання насіння сільськогосподарських культур;
 - визначення рівень забруднення ґрунтового покриву на основі даних про концентрацію забрудників та ГДК;
 - оцінювати радіологічну ситуацію в межах території, прогнозувати ймовірність вертикальної та горизонтальної міграції радіонуклідів у ґрунтах з урахуванням їх генетичних властивостей;
 - здійснювати підбір сільськогосподарських культур на радіоактивно забруднених землях з врахуванням коефіцієнта поглинання радіонуклідів рослиною з ґрунту;
 - розробляти схеми рекультивації порушених земель з врахуванням географічного положення території, потреб населення, змінності поверхні, економічної доцільності, проводити відповідні розрахунки;
 - застосовувати принципи агроекологічного моніторингу земель, їх бонітування та кадастрування;
 - складати ґрунтово-екологічні карти територій на основі даних про використання та прояв деградаційних процесів у ґрунтах;
 - застосовувати управлінські підходи та методи задля регулювання процесу землекористування у межах територіальних громад та запобігання прояву деградаційних процесів.

Результати навчання (компетентності)

До кінця навчання студенти набудуть такі компетентності:

Інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері географії, природокористування міського та регіонального розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог (**ІК**).

Загальні компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (**ЗК 1**);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (**ЗК 2**);
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми (**ЗК 3**);

- здатність приймати обґрунтовані рішення (**ЗК 4**);
- здатність працювати в команді;
спеціальні (фахові, предметні) компетентності;
- здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації (**СК 1**);
- здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації (**СК 2**);
- здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв’язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку (**СК 3**);
- здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня (**СК 4**);
- здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування (**СК 6**);
- здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню геоекологічну й суспільно-географічну експертизу та моніторинг (**СК 5**);
- здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму, оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку (**СК 7**).

Програмні результати навчання

ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ПР08. Здійснювати дослідження природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПР09. Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг.

ПР11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.

ПР12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.

Структура освітнього компонента для денної форми навчання

Тема	Кількість годин					Форма контролю/ Бали за шкалою ECTS
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота	
Змістовий модуль І. Теоретико-методологічні засади дослідження земельних ресурсів територіальних громад Волинської області						
Тема 1. Сучасне уявлення про земельні ресурси та їх роль у розвитку територіальних громад.	12	2	2	-	8	ДС, ПРС/4
Тема 2. Методика дослідження проблем землекористування. Застосування методів дистанційного зондування Землі для дослідження земельноресурсного потенціалу територіальних громад області та виявлення наслідків його використання.	12	-	2	2	8	ДС, ПРС,СРС/4
Контрольна робота № 1						КР/20
Разом за змістовим модулем 1	24	2	4	2	16	28
Змістовий модуль ІІ. Структура та особливості використання земельних ресурсів територіальних громад Волинської області						
Тема 3. Поняття про земельні ресурси території. Категорії земельних угідь. Функції земель у природі та життєдіяльності людини. Вимоги щодо якості земель різних напрямків використання.	14	2	-	-	12	ДС, СРС/8
Тема 4. Використання земельних ресурсів у сільському та лісовому господарстві. Родючість як основна властивість земель сільськогосподарського призначення.	18	2	2	2	12	ДС, ПРС, СРС/4
Тема 5. Вимоги щодо земель під забудовою та шляхами сполучення. Наслідки використання земель у гірничодобуванні.	16	-	2	2	12	ДС, ПРС, СРС/6
Контрольна робота № 2						КР/20
Разом за змістовим модулем 2	48	4	4	4	36	38
Змістовий модуль ІІІ. Деградації земель та їх прояв у територіальних громадах Волинської області: види, передумови та наслідки						
Тема 6. Прояв деградаційних процесів у межах Волинської області. Види та джерела	18	2	2	2	12	ДС, ПРС, СРС/6

забруднення ґрунтів. Дегуміфікація. Водна та вітрова ерозія. Наслідки осушувальної меліорації.						
Тема 7. Передумови формування порушених земель у межах Волинської області. Етапи та напрямки рекультивації порушених земель.	16	2	2	-	12	ДС, ПРС, СРС/4
Тема 8. Принципи агроекологічного моніторингу. Підходи до бонітування земель. Напрямки боротьби з проявом деградаційних процесів та охорони ґрунтів із використанням досвіду європейських країн.	14	-	2	-	12	ДС, ПРС, СРС/4
Контрольна робота № 3						КР/20
Разом за змістовим модулем 3	48	4	6	2	36	34
Всього	120	10	14	8	88	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, СРС – самостійна робота студента, ПРС – практична робота студента, КР – контрольна робота.

Структура освітнього компонента для заочної форми навчання

Тема	Кількість годин					Форма контролю/ Бали за шкалою ECTS
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота	
Змістовий модуль І. Теоретико-методологічні засади дослідження земельних ресурсів територіальних громад Волинської області						
Тема 1. Сучасне уявлення про земельні ресурси та їх роль у розвитку територіальних громад.	10	2	-	2	6	ДС, ПРС/4
Тема 2. Методика дослідження проблем землекористування. Застосування методів дистанційного зондування Землі для дослідження земельноресурсного потенціалу територіальних громад області та виявлення наслідків його використання.	14	-	2	2	10	ДС, ПРС,СРС/4
Контрольна робота № 1						КР/20
Разом за змістовим модулем 1	24	2	2	4	16	28
Змістовий модуль ІІ. Структура та особливості використання земельних ресурсів територіальних громад Волинської області						
Тема 3. Поняття про земельні ресурси території. Категорії земельних угідь. Функції земель у природі та життєдіяльності людини. Вимоги щодо якості земель різних напрямків використання.	16	2	-	2	12	ДС, СРС/8
Тема 4. Використання земельних ресурсів у сільському та лісовому господарстві.	16	-	2	2	12	ДС, ПРС, СРС/4

Родючість як основна властивість земель сільськогосподарського призначення.						
Тема 5. Вимоги щодо земель під забудовою та шляхами сполучення. Наслідки використання земель у гірничодобуванні.	16	-	-	2	14	ДС, ПРС, СРС/6
Контрольна робота № 2						КР/20
Разом за змістовим модулем 2	48	2	2	6	38	38
Змістовий модуль III. Деградації земель та їх прояв у територіальних громадах Волинської області: види, передумови та наслідки						
Тема 6. Прояв деградаційних процесів у межах Волинської області. Види та джерела забруднення ґрунтів. Дегуміфікація. Водна та вітрова ерозія. Наслідки осушувальної меліорації.	16	-	-	2	14	ДС, ПРС, СРС/6
Тема 7. Передумови формування порушених земель у межах Волинської області. Етапи та напрямки рекультивациі порушених земель.	16	-	-	2	14	ДС, ПРС, СРС/4
Тема 8. Принципи агроекологічного моніторингу. Підходи до бонітування земель. Напрямки боротьби з проявом деградаційних процесів та охорони ґрунтів із використанням досвіду європейських країн.	16	-	2	-	14	ДС, ПРС, СРС/4
Контрольна робота № 3						КР/20
Разом за змістовим модулем 3	48	-	2	4	42	34
Всього	120	4	6	14	96	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, СРС – самостійна робота студента, ПРС – практична робота студента, КР – контрольна робота.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання: кожному студенту необхідно написати реферат за обраною темою. Обов’язковими структурними компонентами реферату є: титульна сторінка, план (зміст), вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел. Рекомендований загальний обсяг реферату – 20 с.

Теми для написання рефератів:

1. Особливості здійснення моніторингу земельних ресурсів у межах територіальних громад Волинської області.
2. Сталий розвиток як передумова збереження земельних ресурсів та виживання людства.
3. Види забруднення ґрунтів.
4. Передумови та наслідки поширення нітратів у ґрунтах Волинської області.
5. Вплив пестицидів на природні системи Волинської області.
6. Вплив ґрунтових та агрокліматичних чинників на врожайність сільськогосподарських культур у межах територіальних громад Волинської області.
7. Меліорація радіоактивно забруднених ґрунтів Волинської області.

8. Дослідження процесів вертикальної та горизонтальної міграції цезію та стронцію у ґрунтах Волинської області.
9. Критерії визначення бонітету ґрунтів у Волинській області.
10. Вплив гранулометричного складу ґрунтів на їх родючість і стійкість до навантаження.
11. Роль гумусу у формуванні родючості ґрунтів Волинської області.
12. Тепловий режим ґрунтів Волинської області.
13. Дослідження сівозмін у межах територіальних громад Волинської області.
14. Принципи складання ротаційних таблиць.
15. Характеристика материнських порід ґрунтів Волинської області.
16. Напрямки підвищення родючості дерново-підзолистих ґрунтів.
17. Поширення дерново-карбонатних ґрунтів у межах Волинської області.
18. Перспективи використання сірих лісових ґрунтів у межах Волинської області.
19. Напрямки підвищення родючості чорноземних ґрунтів Волинської області.
20. Проблеми та перспективи використання торфово-болотних ґрунтів.
21. Проблеми надмірного заболочення земель області.
22. Аналіз наслідків проведення осушувальної меліорації у межах Волинської області.
23. Сучасне уявлення про деградаційні процеси. Прояв різних видів деградацій у межах Волині.
24. Заходи щодо нейтралізації кислих ґрунтів Волині.
25. Вплив глобальних кліматичних змін на якість земель Волинської області.
26. Агрокліматичне районування Волинської області.
27. Структура земельних ресурсів у межах Волинської області.
28. Наслідки використання земельних ресурсів у межах окремих територіальних громад області.
29. Передумови та наслідки прояву вітрової ерозії.
30. Географічні передумови поширення водної ерозії у Волинській області.
31. Дослідження динаміки родючості земель під впливом різних видів землекористування.
32. Особливості землекористування у містах Волинської області.
33. Значення земель природоохоронного фонду.

Вимоги до оформлення реферату

Титульний аркуш повинен містити:

- назву Міністерства, якому підпорядкований навчальний заклад (Міністерство освіти і науки України);
- найменування вищого навчального закладу й кафедри, де виконано роботу (Волинський національний університет імені Лесі Українки, кафедра фізичної географії);
- назву роботи (Реферат на тему «...»);
- відомості про автора роботи:

Виконав:

студент групи _____

прізвище, ініціали студента;

- відомості про екзаменатора роботи;

Перевірив:

науковий ступінь, учене звання

прізвище, ініціали викладача;

- місто й рік.

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів і пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Кожен розділ повинен містити підрозділи (як мінімум – 2). Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу. Пункти виділяють у разі потреби.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми (завдання), її значущість, підстави й вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–3 сторінки. Загальну характеристику роботи у вступі подають у такій послідовності: актуальність теми, мета й завдання дослідження, об'єкт і предмет дослідження, матеріали й методи дослідження, структура роботи.

Основна частина роботи складається з розділів (обов'язково), підрозділів (обов'язково), пунктів та підпунктів (за потреби). У першому розділі окреслюють основні етапи розвитку наукової думки за визначеною науковою темою. Наступні розділи повинні розкривати суть предмета дослідження. Кожен розділ починають із нової сторінки. Викладений текст повинен мати бібліографічні посилання на джерела інформації.

Висновки повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями щодо подальшого вивчення цієї теми. Структурувати висновки можна за допомогою нумерації чи маркування основних положень.

Список використаних джерел потрібно розміщувати в алфавітному порядку прізвищ першого автора або заголовків. Список використаних джерел повинен складати не менше 10 найменувань.

Основні технічні вимоги до тексту реферату:

- друкують на аркушах білого паперу формату А4;
- шрифт: Times New Roman;
- розмір шрифту: 14 (12 – у таблицях);
- міжрядковий інтервал: 1,5 (1,0 – у таблицях);
- поля: ліве – 30 мм, верхнє, нижнє – 20 мм, праве – 10 мм;
- абзацний відступ: 1,25 мм.

Усі сторінки реферату (починаючи з титульної) уключають до загальної нумерації сторінок. На титульній сторінці й на сторінці зі змістом номер сторінки не ставлять. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, підсумковий та контроль самостійної роботи).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи цей освітній компонент, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати усі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;

- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ ім. Лесі Українки», що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2024-03/Положення%20про%20систему%20запобігання%20та%20виявлення%20академічного%20плагіату-стиснуто.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Строки здачі практичних робіт, самостійної роботи афішує викладач на перших аудиторних заняття або прописує на інтернет-платформі освітнього компоненту. Перескладання завдань поточного контролю та модульного контролю при вивченні освітнього компонента «Земельні ресурси Волинської області» узгоджується з політикою закладу вищої освіти, деканату.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

У першому семестрі формою підсумкового контролю є залік за результатами виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи, контрольних робіт.

Оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/2023_Polozh_pro_otzin.pdf)

Оцінювання знань студентів з освітнього компонента здійснюється на основі результатів поточного контролю знань.

Результати поточного контролю: оцінки за виконання і захист студентом практичних робіт, оцінка за виконання самостійної роботи, оцінка за виконання студентом контрольних робіт.

Оцінювання практичних робіт кожного змістового модуля здійснюється за 4-бальною шкалою (1 бал – низький рівень компетенції, 2 бали – достатній рівень компетенції, 3 бали – середній рівень компетенції, 4 балів – високий рівень компетенції).

Оцінка за виконання самостійної роботи складає 8 балів, з яких 3 бали – оцінка за дотримання вимог до оформлення роботи (1 бал – низький рівень компетенції, 2 – середній рівень компетенції, 3 бали – високий рівень компетенції); 1 бал – за своєчасну здачу роботи (1 бал – робота здана вчасно, 0 балів – робота здана із запізненням, але до закінчення навчальних занять з освітнього компонента в поточному семестрі); 4 бали студент може отримати на захисті самостійної роботи (1 бал – низький рівень компетенції, 2 бали –

достатній рівень компетенції, 3 бали – середній рівень компетенції, 4 балів – високий рівень компетенції).

Оцінка 4 бали (високий рівень компетенції) відповідає таким критеріям: відповідність змісту самостійної роботи заявленій темі, самостійність висновків, оригінальність та креативність при виконанні роботи, використання першоджерел в аналізі проблеми, використання сучасних публікацій, структурованість матеріалу, наявність ілюстрацій;

Оцінка 3 бали (середній рівень компетенції) відповідає таким критеріям: відсутність використання сучасних публікацій, відсутність оригінальності та креативності при виконанні роботи;

Оцінка 2 бали (достатній рівень компетенції) відповідає таким критеріям: відсутність використання сучасних публікацій, відсутність оригінальності та креативності при виконанні роботи, відсутність використання першоджерел в аналізі проблеми, відсутність самостійних висновків;

Оцінка 1 бал (низький рівень компетенції) відповідає таким критеріям: відсутність використання сучасних публікацій, відсутність оригінальності та креативності при виконанні роботи, відсутність використання першоджерел в аналізі проблеми, відсутність самостійних висновків, низький рівень відповідності змісту матеріалу заявленій темі.

Оцінювання контрольних робіт:

- оцінка за виконання контрольної роботи № 1;
- оцінка за виконання контрольної роботи № 2;
- оцінка за виконання контрольної роботи № 3.

Кожна контрольна робота оцінюється в 20 балів.

Отже, виконання завдань із різних видів поточного контролю оцінюється, в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращити свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

- поточну роботу з відповідних тем;
- виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття та на платформі електронного курсу Moodle);
- контрольна робота;
- самостійна робота.

Переведення підсумкової семестрової оцінки, вираженої в балах, у оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці, уміщеної нижче.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Перелік питань до заліку

1. Мета та завдання вивчення земельних ресурсів територіальних громад на сучасному етапі.
2. Сучасне розуміння поняття «земельні ресурси».
3. Поняття про земельні угіддя територіальних громад та поділ їх на категорії.
4. Розуміння процесу землекористування на сучасному етапі.
5. Системи обробітку земель в умовах Волинської області.
6. Методика проведення досліджень земельних ресурсів територіальних громад.
7. Методологічні засади ґрунтового моніторингу.
8. Принципи нормування якості земель.
9. Напрямки використання земель у межах Волинської області.
10. Сучасне уявлення про ґрунтові системи. Характеристика впливу ґрунотвірних чинників на формування ґрунтів у межах Волинської області.
11. Функції ґрунтів у природі. Поняття про природні властивості ґрунтів.
12. Вимоги щодо якості земельних угідь різного призначення.
13. Роль природних властивостей ґрунтів у формуванні їх стійкості до зовнішнього навантаження.
14. Родючість як основна властивість земель сільськогосподарського використання.
15. Поняття про інженерно-геологічну стійкість ґрунтів.
16. Роль фізичних та фізико-механічних властивостей ґрунтів.
17. Типологія ґрунтів у Волинській області.
18. Передумови формування родючості земель у межах Волинської області.
19. Особливості ґрунтів Полісся. Вплив дернового, підзолистого, болотного процесів на формування ґрунтів у межах Волинської області.
20. Ґрунти перехідної зони Волинської області.
21. Ґрунтовий покрив Лісостепу Волинської області.
22. Гранулометричний склад як визначальна властивість ґрунтів.
Характеристика гранулометричного складу ґрунтів різних типів.

23. Поняття про «фізичну стиглість» ґрунтів.
24. Формування гумусових показників у ґрунтах Волинської області.
25. Передумови підвищеної кислотності у ґрунтах області.
26. Водний режим ґрунту і його вплив на родючість.
27. Роль мінеральних добрив у підтриманні родючості земель.
28. Роль живих організмів у ґрунті.
29. Вплив господарської діяльності людини на ґрунтовий покрив.
30. Поняття про деградацію земель.
31. Прояв ерозійних процесів у ґрунтах області. Особливості вітрової та водної ерозії земель.
32. Заходи боротьби з ерозією земель.
33. Визначення потенційної ерозійної небезпеки територій.
34. Поняття про «ґрунтового» та мікробні деградації.
35. Сівозміни як передумова підтримання родючості земель.
36. Причини дегуміфікації у ґрунтах Волині.
37. Поняття про агрофізичну деградацію земель.
38. Поняття про порушені землі та компоненти техногенних ландшафтів.
39. Етапи і напрямки рекультивації земель.
40. Лісогосподарська рекультивація земель як передумова оптимізації використання порушених земель.
41. Особливості сільськогосподарської рекультивації земель.
42. Техногенне забруднення ґрунтів.
43. Важкі метали у ґрунтах.
44. Радіоактивне забруднення ґрунтового покриву Волинської області.
45. Вплив пестицидів на природні системи.
46. Аналіз впливу на земельні ресурси територіальних громад рекреаційної діяльності населення.
47. Організація та проведення земельнокадастрових робіт.
48. Принципи бонітування земель.
49. Прояв несприятливих процесів у ґрунтах Волинської області.
50. Особливості побудови ґрунтових карт.
51. Геохімічний фон, мікроелементи у ґрунтах, прояв мікроелементозів.
52. Сучасний стан та перспективи використання водно-болотних угідь у Волинській області.
53. Проблеми застосування мінеральних добрив.
54. Поняття про діючу речовину у добриві, розрахунок доз внесення добрив.
55. Передумови та наслідки проведення меліоративних робіт у межах Волинської області.
56. Оптимізація використання ґрунтів Полісся України.
57. Особливості і проблеми лісових ґрунтів Волинської області.
58. Використання та охорона ґрунтів чорноземного типу в межах Волинської області.
59. Проблеми використання земель у межах міських територій.
60. Рідкісні та зникаючі ґрунти Волинської області.

61. Міжнародна співпраця у сфері використання та охорони земельних ресурсів.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Чижевська Л. Т. Земельні ресурси Волинської області: силабус вибіркової навчальної дисципліни (рівня вищої освіти магістр (2024), галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, освітньо-професійної програми Регіональний розвиток і просторове планування, 2 рік навчання, 1 семестр, д.ф.н.), Луцьк [б.в.], 2024. 18 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

Основна

1. Булигін С. Ю. Охорона ґрунтів в агроландшафтах: навчальний посібник. Київ: Видавництво НУБіП України, 2017. 442 с.
2. Гамкало З. Г. Екологічна якість ґрунту. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 410 с.
3. Гаськевич В. Г. Осушені мінеральні ґрунти Малого Полісся. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 256 с.
4. Ґрунтознавство з основами геології/за ред. І. І. Назаренко, С. М. Польчина, Ю. М. Дмитрук. Чернівці, 2006. 504 с.
5. Дронова О. Л., Запотоцький С. П. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст: навчально-методичний посібник. Київ: Прінт-Сервіс, 2018. 214 с.
6. Забалуєв В. О. Охорона ґрунтів і відтворення їх родючості. Навчальний посібник. Харків: Стиль-издат, 2017. 348 с.
7. Закон України «Про оцінку земель». Київ, 11. 12. 13 р. №378-IV.
8. Зузук Ф. В., Колошко Л. К., Карпюк З. К. Осушені землі Волинської області та їх охорона: монографія. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2012. 294 с.
9. Іванов Є. А. Ландшафти гірничопромислових територій. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 334 с.
10. Позняк С. П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів: підручник. У двох частинах. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 286 с.
11. Світличний О. О. Основи ерозієзнавства. Суми: Університетська книга, 2007. 266 с.
12. Сохнич А. Я., Багіра М. С. Моніторинг земель. Львів: Манускрипт, 2008. 264 с.
13. Ступень М. Г. Оцінка земель. Львів: Новий світ, 2005. 308 с.
14. Тихоненко Д. Г. Ґрунтознавство. Київ: Вища освіта, 2005. 703 с.
15. Фатєєв А. І. Фоновий вміст мікроелементів у ґрунтах України. Харків, 2003. 117 с.

Додаткова

1. Vasyl O. Fesyuk, Iryna A. Moroz, Larysa T. Chyzhevska, Zoia K. Karpiuk, Serhii V. Polianskyi. Burned peatlands within the Volyn region: state, dynamics, threats, ways of further use. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 29 (3), 2020, 483–494.
2. Агроєкологія/О. Ф. Смагній, А.Т. Кардашов, П. В. Литвак. Київ: Вища освіта, 2006. 671 с.
3. Бережнюк М. Ф. Ґрунтознавство. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. Київ: Видавництво НУБіП, 2010. 188 с.
4. Вергунов В. А. Нариси історії аграрної науки, освіти і техніки. Київ: Аграрна наука, 2006. 492 с.
5. Голуб С. М., Голуб В. О., Голуб Г. С. Екологічні наслідки радіоактивних випадів ЧАЕС для лісових екосистем Волинського Полісся. *Природа Західного Полісся та прилеглих територій*: зб. наук. праць. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2018. № 15. с.144–147.
6. Ґрунти Волинської області/М. І. Зінчук, П. Й. Зінчук, М. Й. Шевчук. Луцьк: «Вежа-Друк», 2016. 143 с.
7. Ґрунтознавство. Навчальний посібник/С. І. Веремєєнко, М. Й. Шевчук, Рівне, НУВГП, 2015. 300 с.
8. Іванов Є. А. Радіоекологічні дослідження. Львів: Видавничий. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 149 с.
9. Ковалець Ю. М. Антропогенна трансформація ґрунтів легкого гранулометричного складу Західного Полісся України. Львів: Український бестселлер, 2010. 220 с.
10. Лактіонов М. І. Агроґрунтознавство. Харків, 2001. 345 с.
11. Назаренко І. І. Землеробство та меліорація. Чернівці: Книги–ХХІ, 2006. 543 с.
12. Панас Р. В. Рекультивация земель. Київ: Вища школа, 2005. 247 с.
13. Піковська О. В. Ґрунтознавство з основами геології: Навчальний посібник. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2016. 472 с.
14. Полупан М. І. Еколого-генетичний статус та родючість ґрунтів України. Київ: Колообіг, 2005. 304 с.
15. Полупан М. І. Класифікація ґрунтів України. Київ: Аграрна наука, 2005. 300 с.
16. Практикум з охорони і відновлення родючості ґрунтів: Навчальний посібник/Забалуєв В. О., Петренко Л. Р., Піковська О. В. Київ: ЦП Компрінт, 2015. 410с.
17. Прогноз деградацій ґрунтів: Навчальний посібник/Забалуєв В.О., Петренко Л.Р., Піковська О.В. Київ: ЦП Компрінт, 2017. 474 с.
18. Радзій В. Ф. Структура ґрунтового покриву Волинської височини. Луцьк: Вежа, 2009. 208 с.
19. Тонха О. Л. Біологічна активність і гумусний стан чорноземів Лісостепу і Степу України. Київ: Видавництво НУБіП України, 2017. 357 с.

20. Чижевська Л. Т. Проблеми охорони й раціонального використання земельних ресурсів // Сучасний екологічний стан та перспективи екологічно безпечного стійкого розвитку Волинської області: кол. моногр. за ред. В. О. Фесюка. Київ: ТОВ «Підприємство «ВІЕНЕЙ», 2016. 316 с.
21. Чижевська Л. Т. Сучасний стан і перспективи раціонального використання порушених земель у Волинській області. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Географічні науки*. 2017. с. 125–129.
22. Чижевська Л., Качаровський Р., Шкарупелова І. Ерозійні процеси в межах Волинської області: передумови прояву та закономірності поширення на сучасному етапі. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2020 № 1 (405): Серія: Географічні науки. С. 48–55.
23. Чижевська Лариса. Особливості ґрунтового покриття Ківерцівського району. *Минуле і сучасне Волинської області та Полісся. Ківерцівщина та Олика в історії України та Волині*. Науковий збірник: матеріали краєзнавчих читань, 22 вересня, 2017 р., (м. Ківерці – смт Олика). Вип. 62. Луцьк, 2017. С. 504–506.

Інтернет-ресурси, законодавчі акти та нормативні документи

1. Swiss Federal Statistical Office. URL: www.statistik.admin.ch/eindex.htm.
2. Всесвітня екологічна організація. URL: www.world-ecol.org/ruso/.
3. Державна статистична адміністрація України. URL: www.nton.org.ua.
4. Децентралізація влади. URL: <https://decentralization.gov.ua/region/item/>
5. Екологічний паспорт Ковельського району / Управління екології та природних ресурсів. Ковель, 2019. URL: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-kovelskogo-rayonu/>
6. Журнал «Зелений світ». URL: www.green-world.com.ua.
7. Методична спілка України. URL: www.mgtdi.com.ua.
8. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/>
10. Спілка сприяння сталому розвитку України. URL: www.wgtdi.com.ua.
11. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/>
12. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>